

**DARBO SANTYKIŲ KOMISIJOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖS TARYBOS**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2023-08-03 Nr. K2-6
Vilnius

Posėdis įvyko 2023-08-03.

Posėdžio pirmininkas Rimantas Stanevičius.

Posėdžio sekretorė Svetlana Kalinauskienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Linas Lapinskas - Žemės ūkio ministerijos Teisės ir personalo skyriaus vyresnysis patarėjas, Olga Pacevičienė – Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Teisės skyriaus patarėja.

Profesinių sąjungų atstovai: Vesta Sharabayka – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos teisininkė, Algirdas Markevičius – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas, Raimondas Tamošauskas – Lietuvos maistininkų profesinės sąjungos pirmininkas, Artūras Černiauskas – Lietuvos geležinkelininkų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas, Arvydas Dambrauskas - Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos pirmininkas.

Darbdavių organizacijų atstovai: Rimantas Stanevičius – Advokatų kontoros „Ellex Valiūnas ir partneriai“ ekspertas, Ineta Rizgelė – Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė, Aurelija Gabrielė Maldutytė - Lietuvos darbdavių konfederacijos Prezidiumo narė, Tomus Garuolis Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento direktorius, Monika Gabalytė – asociacijos „Investors‘ Forum“ Politikos ir korporatyvinių reikalų vadovė, Agnė Ribašauskienė - Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Kooperacijos ir teisės skyriaus teisininkė.

Kiti asmenys: Inga Liubertė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo rinkos grupės, Jonas Petrikas – Lietuvos antstolių rūmų atstovas, Dalius Čėponas – Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pavaduotojas, Birutė Macijauskienė – Valstybinės darbo inspekcijos Neteisėtos veiklos priežiūros vedėja, Tautvydas Zesas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėjas, Viktorija Minkevičiūtė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vyriausioji patarėja, Evelina Karalkevičienė – Lietuvos sveikatos apsaugos profesinių sąjungų federacijos pirmininkė, Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Vita Baliukevičienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vadovė.

Darbotvarkė:

Dėl Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 2, 4, 16, 20, 24, 25, 30¹, 30², 32, 35, 38, 39³, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 48¹, 50 straipsnių ir IV skyriaus pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 627, 628, 663 ir 736 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 95, 362¹, 589 straipsnių pakeitimo ir 96¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 ketvirtojo skirsnio pavadinimo ir 22¹ straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40¹ straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės darbuotojų papildomų užimtumo ir socialinių garantijų įstatymo Nr. IX-1541 4 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo Nr. XII-2604 1 ir 3¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9² straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 papildymo 13² straipsniu įstatymo projektu

SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 2, 4, 16, 20, 24, 25, 30¹, 30², 32, 35, 38, 39³, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 48¹, 50 straipsnių ir IV skyriaus pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 627, 628, 663 ir 736 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 95, 362¹, 589 straipsnių pakeitimo ir 96¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 ketvirtojo skirsnio pavadinimo ir 22¹ straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 40¹ straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės darbuotojų papildomų užimtumo ir socialinių garantijų įstatymo Nr. IX-1541 4 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo Nr. XII-2604 1 ir 3¹ straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9² straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 papildymo 13² straipsniu įstatymo projektai.

Rimantas Stanevičius posėdžio dalyvius informavo, kad klausimo svarstymui yra numatyti du posėdžiai. Kalbėjo, kad klausimą pristatys iniciatoriai – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai.

Tautvydas Zesas kalbėjo, jog siekiama, kad žmonės dirbtų legaliai. Paminėjo, kad patikrinimai trunka labai ilgai, todėl norima pagreitinti procesą tikrinant skaidriai dirbančio ID kodą. Priminė, kad Lietuvoje yra numatytos mažiausios Europos Sąjungoje sankcijos už nelegalų darbą ir kad jos nėra didintos 11 metų. Baudos, lyginant su gauta nauda, yra nereikšmingos. Už skaidriai dirbančio ID kodo neturėjimą bauda didesnė, nei už nelegalų darbą. Reikalavimas turėti skaidriai dirbančio ID kodą galioja tik statybvietyse. Kalbėjo apie tai, kaip galima būtų spręsti šias problemas. Siūloma didinti baudą nuo įmonės apyvartos už nelegalų darbą. Pirmą kartą – 2,5% nuo metinių pardavimo pajamų. Jeigu darbdavys bendradarbiauja, t.y. įdarbina ir sumoka darbuotojui 3 MMA, skiriama mažiausia bauda 3 MMA. Už pakartotinį nelegalų darbą – 5 proc. nuo metinių pardavimo pajamų ir 6 MMA.

Jelena Polijančuk kalbėjo, kad didinamos baudos, numatytos Užimtumo įstatymo 57 ir 58 str. Baudos yra diferencijuojamos, atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą. Atkreipė dėmesį, kad darbdavys ar priimančioji įmonė ne visada tinkamai užpildo LDU pranešimą pateikdamas neteisingus duomenis apie įdarbintą / komandiruotą užsienietį. Kalbėjo, kad didinama ir diferencijuojama atsakomybė, numatyta Administracinių nusižengimų kodekso 95 str. Darbdavys fizinis asmuo bus baudžiamas griežčiau. Taip pat siūloma, kad nedeklaruotu darbu būtų laikoma, kai yra dirbama nemokamų atostogų metu ar kitu nedraudžiamuoju laikotarpiu. Siūloma bauda už nelegalų darbą yra 3 MMA, o už nedeklaruotą darbą – 1 MMA. Nedeklaruotas darbas ne mažiau žalingas, nei nelegalus darbas. Minimali bauda už nedeklaruotą darbą nedidinta nuo 2017 metų. Pažeidimų viešinimas – dabar viešinami tik nepatikimi mokėtojai. Siūloma viešinti visus pažeidimus, kai taikomos Valstybinės darbo inspekcijos sankcijos. Viešinami juridinių ir fizinių asmenų duomenys. Panaši praktika taikoma ir kai kuriose ES valstybėse narėse. Siūloma viešinti tiek juridinių asmenų, tiek fizinių asmenų ir juridinių asmenų atstovų padarytus pažeidimus, numatytus ir Administracinių nusižengimų kodekse, ir Užimtumo įstatyme. Anksčiau aptartų pakeitimų nauda – sąžiningesnė konkurencija; daugiau darbuotojų rinkoje – galimybė užpildyti trūkstamas darbo vietas; galimybė plėstis; galimybė pritraukti daugiau užsienio investuotojų dėl augančios rinkos; visuomenės informavimas viešojo intereso tikslais; socialinės garantijos ir darbo teisės apsauga; geresnė emocinė sveikata; galimybė neemigruoti ir grįžti dirbti į Lietuvą; asmenų, norinčių įsidarbinti pas konkretų darbdavį, ir darbuotojų informavimas apie padarytus teisės aktų pažeidimus.

Viktorija Minkevičiūtė kalbėjo apie paskatas skolininkams grįžti į darbo rinką. Paminėjo, kad 7 iš 10 skolininkų nedirba, kad dideli išskaitų dydžiai demotyvuoja dirbti. Dabar iš uždirbančio MMA išskaitoma 20-30 proc. darbo užmokesčio, o iš uždirbančio daugiau nei MMA

– 50 proc. darbo užmokesčio. Skolininkui dienai lieka 15.00 eurų. Siūloma mažinti išskaitų dydį iki 10 proc. (uždirbantiems MMA) ir iki 30-50 proc. (uždirbantiems daugiau nei MMA). Skolininkui dienai liktų 21 Eur dienai. Būtų skatinama grįžti į darbo rinką. Taip pat siūloma įvesti „skolų atostogas“ – Užimtumo tarnybos prašymu turтино pobūdžio išskaitymas iš skolininko (6 mėn. bedarbio ar besirengiančio darbo rinkai, kuris pradėjo dirbti) sustabdomas iki 12 mėn. per 5 metus. Alternatyvos, kurios buvo svarstytos dėl „skolų atostogų“: išieškojimo stabdymas skolininko prašymu; be 5 metų apribojimo; be sąlygos, jog turi pradėti dirbti; su sąlyga, kad pradeda dirbti tik pagal darbo sutartį; pradėjus savarankišką veiklą; vietoj 6 mėn. – 12 mėn. bedarbis ar darbo rinkai besirengiantis asmuo turi teisę pasinaudoti „skolų atostogomis“. Pasirinktas variantas, kad turi pradėti dirbti. Dėl savarankiškos veiklos atsisakyta, nes negalima nustatyti gautų pajamų, tik deklaravimo metu. Numatoma nauda: daugiau darbuotojų rinkoje – galimybė užpildyti trūkstamas darbo vietas; sąžiningesnė konkurencija; galimybė plėstis; galimybė pritraukti daugiau užsienio investuotojų dėl augančios rinkos; paskata dirbti legaliai; lengviau grįžti į darbo rinką, užsidirbti ir grąžinti skolas; geresnė emocinė sveikata; galimybė neemigruoti ir grįžti dirbti į Lietuvą; galimybė atgauti skolas (tvaresnė skolų grąžinimo sistema); bendra grąžintina suma padidėtų ilgalaikėje perspektyvoje; daugiau legaliai dirbančių ir užsidirbančių = mažiau negrąžinamų skolų; mažiau bankrotų. Paminėjo, kad 20 proc. skolininkų turi riziką prarasti paskutinį būstą. Siūloma ilginti terminus išskaitymui iš paskutinio būsto. Alternatyvos atsižvelgti į būstų kainų pokyčius atsisakyta. Tikimasi, kad sumažėtų skolininkų, kurie yra rizikoje prarasti namus.

Inga Liubertė kalbėjo apie aktyvias darbo rinkos politikos priemones. Priminė, kokie asmenys papildomai remiami darbo rinkoje: asmenys su negalia, nekvalifikuoti bedarbiai. bedarbiai, kurie paskutinius 6 mėn. nedirbo arba nevykdė savarankiškos veiklos, vyresni kaip 50 metų, 16-24 metų bedarbiai, pirmą kartą darbo veiklą pradėdantys bedarbiai, kuriems nuo kvalifikacijos įgijimo praėjo ne daugiau kaip 2 metai, vaiko motina arba tėvas, vaiko globėjas, rūpintojas ir asmenys, faktiškai vieni auginantys vaiką (įvaikį) iki 8 m. arba vaiką (įvaikį) su negalia iki 18 m. Tikėtina nauda – tinkamas ES valstybės pagalbos taisyklių taikymas tuo pačiu asmenims nemažinant galimybių dalyvauti remiamojo įdarbinimo priemonėse. Paminėjo, kad 2022 m. ADRP priemonėse dalyvavo tik 15,3 % bedarbių. Siūloma finansuoti iš Ilgalaikio darbo išmokų ir Garantinio fondo. Darbuotojams atleistiems dėl bankroto ir/ar restruktūrizavimo ir užsiregistravusiems Užimtumo tarnyboje ADRP priemonės bus finansuojamos iš Garantinio fondo lėšų pagal Trišalės tarybos rekomendaciją. Darbuotojams, kurie dirbo 5 m. ir buvo atleisti darbdavio iniciatyva ADRP priemonės bus finansuojamos iš Ilgalaikio darbo išmokų fondo lėšų pagal Trišalės tarybos rekomendaciją. Tikėtina nauda – ADRP priemonių efektyvumas yra 2–2,6 karto aukštesnis nei socialinės paramos. Siūloma besimokantiems asmenims nemokėti stipendijos, o sudaryti galimybę dirbti ir mokytis.

Rimantas Stanevičius pakomentavo, kad dar nespėta iš visų surinkti grįžtamojo ryšio svarstomu klausimu.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad į vieną susitikimą sudėta daug klausimų. Pasiūlė suskirstyti klausimus į dalis ir atskirai dėl kiekvieno diskutuoti. Paklausė, kiek yra registruotų skolininkų. Ketinimai yra geri, bet kyla daug kitų klausimų. Kalbėjo, kad yra sulyginama nelegalus darbas ir darbo užmokesčio pažeidimai. Kalbėjo, kad netinka atsižvelgti į apyvartą, kadangi yra skirtumas, kai perka-parduoda ir kai gamina.

Ineta Rizgelė pakomentavo, kad galutinę poziciją reikia pateikti iki rugpjūčio 11 d., t. y. iki derinimo laikotarpio pabaigos. Siūlo pradėti nuo baudų, o kitą kartą svarstyti skolininkų klausimą. Taip pat pasiūlė kviesti antstolius ir kreditorius.

Tomas Garuolis pritarė Aurelijos Maldutytės ir Inetos Rizgelės pasiūlymams. Pakomentavo, kad ne visi klausimai susiję su darbo santykiais. Pasiūlė pradėti nuo sąvokų tikslinimo, kas yra nedeklaruotas darbas, nelegalus darbas.

Raimondas Tamošauskas pritarė, kad informacijos kiekis labai didelis. Kalbėjo, kad profesinės sąjungos sveikina šią iniciatyvą.

Rimantas Stanevičius pasiūlė pradėti nuo nelegalaus ir nedeklaruoto darbo. Antstoliai pasisakys posėdžio gale, nes plačiau šis klausimas bus nagrinėjamas kitą kartą. Pakomentavo, ar tinkama Trišalė taryba vien tik dėl šių klausimų pasisakyti.

Jonas Petrikas kalbėjo, kad gali palaukti ir pasisakyti posėdžio pabaigoje.

Rimantas Stanevičius pasiūlė komisijos nariams išsakyti savo nuomones dėl nelegalaus ir nedeklaruoto darbo.

Raimondas Tamošauskas pasiūlė iš naujo demonstruoti skaidres ir jas komentuoti. Kalbėjo, kad baudos skiriamos už nelegalų darbą, bet teismai jas mažina. Sutinka su Aurelijos Madutytės komentaru dėl apyvartos – turi būti skirtingos atsakomybės.

Tautvydas Zesas kalbėjo dėl baudų mažinimo. Užimtumo įstatymo 60 str. numatyta, kad galima kreiptis į teismą. Paminėjo, kad, žiūrint į vidutinę dinamiką, skaičiai labai kyla, kad procentaliai baudų ne tiek daug nukeliamas į teismą.

Rimantas Stanevičius paprašė pasidalinti su komisijos nariais, jeigu yra tokia statistika.

Ineta Rizgelė paklausė, ar nenumatyta, kad pati Valstybinė darbo inspekcija savo nuožiūra sumažintų baudą, jeigu pažeidimas netyčinis. Yra tikri atvejai, kai pamiršta pranešti, tada neproporcinga bausti nuo apyvartos.

Dalius Čeponas pakomentavo, kad praktikoje 95 proc. sakoma, kad netyčia, kad pamiršta pranešti.

Jelena Polijančuk pakomentavo, kad nelegalus darbas nėra mažareikšmis pažeidimas.

Arvydas Dambrauskas kalbėjo, kad baudos turi būti adekvačios, atsižvelgiant, ar tai smulkus, ar vidutinis, ar stambus verslas. Skiriant baudas, reikia atsižvelgti į apyvartą. Yra infliacija. Reikia koncentruotis į baudos dydį ir jos veiksmingumą. Paminėjo, kad baudos labai mažos ir iš jų juokiamasi. Siūlo didinti baudas.

Raimondas Tamošauskas kalbėjo dėl dirbančių užsieniečių – ką reiškia netinkamai užpildyti duomenys.

Jelena Polijančuk priminė, kad darbdaviui yra numatyta pareiga užpildyti tam tikras formą – LDU pranešimą, kai įdarbinamas užsienio šalies pilietis ar jis yra komandiruojamas. Būna neteisingai užpildyta, koku pagrindu atvyksta užsienio šalies pilietis. Tokia Užimtumo tarnybos informacija. Priminė, kad dabar galima nubausi tik tada, jeigu nepateiktas LDU pranešimas.

Artūras Černiauskas pakomentavo, kad reikėtų struktūrizuoti tai, apie kalbama, nes dabar kalbama apie viską. Pasiūlė struktūrizuoti nelegalaus darbo baudas. Sistema dėl kreipimosi į teismus yra aiški, ar reikia dėl to diskutuoti. Mano, kad reikėtų diskutuoti dėl baudų dydžių.

Rimantas Stanevičius kalbėjo, kad socialiniai partneriai išsakys savo nuomones. Paprašė fiksuoti prašymą klausimo svarstymo iniciatoriams, kad kito posėdžio darbotvarkė nebūtų iš vieno punkto.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, jog sutinka, kad turi būti baudžiama už nelegalų darbą, tačiau taip pat reikia atsižvelgti, kad gali būti žmogiška klaida. Nedeklaruotas darbas, darbo užmokesčio pažeidimas – reikia su tuo dirbti. Viešinimas – dėl nelegalaus darbo privalo būti. Paklausė, ar normalu, kad už pažeidimus vadovui taikomas Administracinių nusižengimų kodeksas, ar tai vakarietiška, nes tai juridinio, o ne fizinio asmens atsakomybė, ar tai nesikerta su asmens duomenų apsauga. Paklausė, kaip yra kitose šalyse. Paminėjo, kad yra šalių, kuriose pranešimą apie įdarbinimą galima pateikti likus 1 val. iki darbo pradžios, o ne dieną prieš, kaip pas mus. Dėl užsieniečių pranešimų formų – tai dažnas nusižengimas. Kalbėjo, kad reikia įmones informuoti apie jų prievoles. Kalbėjo, kad nėra žinoma, kiek Lietuvoje yra realiai komandiruotų užsienio šalių piliečių. Absurdas yra bausti už tai, kad neteisingai užpildoma forma. Niekas nenori pildyti klaidingai.

Rimantas Stanevičius kalbėjo, jog dabar nelegaliu darbu laikoma, jeigu apie įdarbinimą nepranešama 1 d. d. prieš pradėdant dirbti. Turime susitarti, kas turi būti baudžiamas ir kas ne dėl nelegalaus darbo. Paminėjo atvejį, kai pati įmonė po dviejų savaičių pranešė apie įdarbinimą ir buvo nubausta. Siūlo duoti protingą laikotarpį įmonei, pvz., 1-2 savaites.

Dalius Čeponas nemano, kad reikia termino. Jeigu buvo pildoma darbo laiko apskaita, įmonė nėra baudžiama. Dėl pranešimo pateikimo prieš valandą – apie tai galima diskutuoti, bet ar reikia šiame etape tai daryti. Viešinimas – apie vadovų vardus ir pavardes nebuvo kalbos. Fizinis asmuo – tai, pvz., ūkininkas ar užsiimantis individualia veikla ir samdantis darbuotojus.

Jelena Polijančuk kalbėjo, kad esant Administracinių nusižengimų kodekso pažeidimui būtų viešinamas juridinio asmens duomenys, bet ne juridinio asmens vadovo duomenys.

Rimantas Stanevičius pakomentavo, kad už tam tikrą atvejį taikoma tam tikra atsakomybė.

Tomas Garuolis pateikė atvejį, kai Belgijoje paviešinus įmonės vadovą, jis pasitraukė iš gyvenimo.

Rimantas Stanevičius pasitikslino, ką turime laikyti nelegaliu darbu.

Tautvydas Zesas priminė, kad nelegaliu darbu laikoma, kai darbdavys nesudaro darbo sutarties raštu arba nepraneša Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinei įstaigai mažiausiai prieš vieną darbo dieną iki darbo pradžios apie darbuotojo priėmimą į darbą; dirba trečiosios šalies pilietis, įdarbintas nesilaikant norminių teisės aktų, reglamentuojančių trečiųjų šalių piliečių įdarbinimą, nustatytos tvarkos (nėra teisės būti ar gyventi ir (arba) dirbti Lietuvoje). Nedeklaruotu darbu laikomas darbo laiko apskaitos netvarkymas, darbas nemokamų atostogų ar kitu nedraudžiamuoju laikotarpiu.

Rimantas Stanevičius pakomentavo, kad už skirtingus dalykus turi būti skirtingos baudos. Paklausė, ko nepadaręs žmogus gali tapti nelegalaus darbo gavėju.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad yra ne vienas teisės aktas, kuris susijęs su sujungimu nelegalaus ir nedeklaruoto darbo. Pvz., prarandama galimybė atsivežti darbuotojus iš trečiųjų šalių tam tikrą laiką. Neturi būti viename katile, kaip yra dabar, nes ne to paties lygio nusižengimas. Reikia žiūrėti Užsieniečių teisinės padėties įstatymą, Užimtumo įstatymą, kad neatsirastų bylos, kurios neturi atsirasti.

Jelena Polijančuk kalbėjo, kad nelegalus darbas nėra nedeklaruotas darbas, bet tai yra žala valstybei, žmogui. Statistika rodo, kad nedeklaruoto darbo ir užsieniečių įdarbinimo pažeidimų mastai auga. 57 str. nemažai aprašyta pažeidimų. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pateikė pasiūlymus Vidaus reikalų ministerijai dėl tam tikrų pakeitimų kalbant apie užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus. Nieko negali žadėti dėl nedeklaruoto darbo. Socialiniai partneriai taip pat gali pateikti pasiūlymus dėl Užsieniečių teisinės padėties įstatymo, juos adresuojant Vidaus reikalų ministerijai.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad reikia vertinti žalos dydį, kad gali gautis, kad dėl mažų dalykų nesutarus neišeis sutarti ir dėl didelių dalykų.

Tomas Garuolis pasiūlė į kitą posėdį pakviesti Migracijos departamento atstovus.

Jelena Polijančuk kalbėjo, kad galima kviesti ir Vidaus reikalų ministerijos, ir Migracijos departamento atstovus. Su jais projektas derinamas dėl užsienio šalių piliečių nelegalaus darbo. Jeigu nėra leidimo būti Lietuvos Respublikoje, turi būti draudžiama labai griežtai. Yra direktyva, kad neturi būti asmenų, kurie neturi teisės būti ir neturi teisės dirbti Lietuvos Respublikoje. Bus pažeidimų procedūros iš Europos Komijos, gali grėsti ir didelės baudos už tai Lietuvai. Negalime daryti labai didelių pokyčių. Nelegalus darbas, pvz., jeigu yra darbo sutartis, bet nėra leidimo būti Lietuvos Respublikoje.

Tomas Garuolis kalbėjo, jog niekam nekyla abejonių, kad negali dirbti, jeigu nėra leidimo gyventi. Paklausė, gal tai galėtų matytis automatiškai, jeigu registruojami SODROJE tie, kurie neturi leidimo gyventi.

Artūras Černiauskas kalbėjo, kad yra siaura riba tarp nelegalaus ir nedeklaruoto darbo. Pvz., darbdavys įdarbina žmogų 40 val., o žmogus dirba 148 val., tada dalį darbo yra dirbama nelegaliai, nes nesumokami mokesčiai. Atsiranda niša, kuria naudojamosi.

Rimantas Stanevičius paprašė projekto iniciatorių fiksuoti, kad turime tokią problemą.

Aurelija Maldutytė sutiko, kad gali būti ir tokių atvejų. Paklausė, gal galima būtų praplėsti nelegalaus darbo apibrėžimą, bet nereikia suvienodinti nelegalaus ir nedeklaruoto darbo. Paklausė, kokia yra užsienio šalių praktika dėl dvigubo baudimo – ir juridinio, ir fizinio asmens (vadovo). Pagrindinis atsakovas – juridinis asmuo. Klausimas, ar gali būti dvigubas baudimas.

Rimantas Stanevičius pakomentavo, kad klausimas projekto iniciatoriams kitam kartui, kada atsako įmonė, kada atsako vadovas ir kokia yra užsienio šalių praktika. Reikėtų Valstybinės darbo inspekcijos atstovo, kad paaiškintų.

Artūras Černiauskas kalbėjo, kad mūsų Darbo kodeksas leidžia privatiems asmenims sudaryti darbo sutartį su darbuotojais. Paklausė, kas turima omenyje, ar įmonės vadovas, ar asmuo, turintis teisę sudaryti darbo sutartį. Nebūtina steigti juridinio asmens. Užsiimantis individualia veikla gali priimti žmogų į darbą.

Jelena Polijančuk kalbėjo, kad Administracinių nusižengimų kodekso 95 str. niekas nekeičiama. Vadovaujamosi Teisingumo ministerijos rekomendacijomis darbdaviams fiziniams asmenims numatomos proporcingos baudos įvertinant jų ekonominę galią. Yra teismų praktika. Tai nėra dvigubas baudimas.

Artūras Černiauskas paklausė, ar baudžiama įmonė, jei yra įmonės vadovas, ar fizinis asmuo baudžiamas.

Dalius Čėponas kalbėjo, kad dabar yra rašomi du protokolai. Sutiktų, kad būtų taikoma juridiniam asmeniui. Kalbėjo, kad darbdavys gali būti ir fizinis asmuo. Galima taikyti juridinio asmens vadovams.

Arvydas Dambrauskas kalbėjo, kad darbdavys – įstaiga, organizacija, o vadovas – įgaliotas atstovas fizinis asmuo. Nėra dvigubo baudimo. Kas turi teisę sudaryti darbo sutartį, tas turi atsakyti. Reikėtų rimčiau dėl šito diskutuoti.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad galima prašyti ministerijos papildyti projektą Darbo kodekso keitimu, kad pranešimas teikiamas prieš valandą, o ne prieš vieną dieną. Bus lengviau sutarti baudos dydį.

Rimantas Stanevičius kalbėjo, jog be abejonės galima prašyti, kad būtų keičiamas Darbo kodeksas. Įstatymas turi būti toks, kad nebūtų sukuriama darbo inspektoriui dilema. Prie šito grįšime kaip prie atskiro punkto vėliau. Reikėtų kreditorių atstovų nuomonės. Pasiūlė pasisakyti antstoliams.

Jonas Petrikas sutinka, kad turintys skolų grįžtų į legalų darbą, į darbo rinką. Projektas yra teigiamas. Reikia įvertinti naudą darbdaviams ir darbuotojams. Projektas galėtų būti šiek tiek koreguojamas. Paklausė, ar bandoma grąžinti asmenis į darbo rinką iš Užimtumo tarnybos, ar grąžinti į darbo rinką iš šešėlio. Pasisakė dėl „skolų atostogų“. 12 mėn. per 5 m. – būtų komplikotas išieškojimas. 3 mėn. būtų geriau, nei 12 mėn. Bylos vykdymo sustabdymas – kokiais kriterijais bus vertinama, kad galima bylą stabdyti. Dėl išskaitų mažinimo – yra daug asmenų, iš kurių išskaitoma, tačiau nėra nusiskundimų dėl išskaitų dydžių. Dvigubai ilgėja atsiskaitymo laikotarpis, tada dvigubai didėja ir skolos mastas. Žmogus dar ilgesnį laiką mokės skolas. Asmuo gali kreiptis į antstolį ir prašyti, kad jam būtų sumažintos išskaitos. Dėl paskutinio būsto – asmuo stumiamas į bankroto procesą, tai neišsaugos būsto. 50 mėn. – kodėl reikia diskutuoti dėl šito. Paminėjo, kad turto vertė regionuose labai skiriasi. Bus užkirstas kelias išieškojimui ir turto. „Skolų atostogos“ – teigiama, bet reikia diskutuoti. Siūlo, kad diskusijose

dalyvautų ir Teisingumo ministerija. Reikėtų Užimtumo tarnybos informacijos, kiek yra skolininkų. Kalbėjo, kad 95 proc. skolininkų būtų blogiau.

Viktorija Minkevičiūtė kalbėjo, kad galima diskutuoti dėl „skolų atostogų“ terminų, galima diskutuoti dėl 5 m. Dėl 12 mėn. – reikia atvejo vadybos iš Užimtumo tarnybos. Dėl to, jog skolininkai nesiskundžia dėl išskaitų dydžio – žmonės nemato prasmės ir noro dirbti ir gražinti skolos, žmonėms nelieka pinigų pragyvenimui. Dėl paskutinio būsto – turi būti identifikuotas dydis, galima diskutuoti. Nenorime padaryti taip, kad Lietuvoje būtų daugiau benamių. Informavo, kad projektas išsiųstas Teisingumo ministerijai derinimui.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad „skolų atostogos“ yra naujas dalykas. Priminė, jog Trišalėje taryboje buvo kalbėta, jog iš MMA neturėtų būti nuskaičiuojama. Paklausė, kodėl ginamą, kuris prasiskolino. Kalbėjo, kad Trišalė taryba ir Darbo santykių komisija apima ir ekonominius dalykus. Dviejų priemonių nereikia daryti. Gal reikėtų bandomojo laikotarpio. „Skolų atostogos“ – perteklinis dalykas, jeigu mažinami išskaitų dydžiai. Atvejo vadyba bereikalinga. Sutiktų, kad būtų mažinami išskaitų dydžiai. Dėl paskutinio būsto nekomentuos.

Jonas Petrikas kalbėjo, kad siūlymas kreditorių sąskaita nėra geriausias variantas. Kalbėjo, kad ne visi asmenys, kurie yra registruoti Užimtumo tarnyboje, yra skolininkai ir atvirkščiai. Nuostatos viena kitai prieštarauja.

Akvilė Razumienė pritarė Jonui Petrikui. Dėl 50 mėn. termino – skolos dydis gali ženkliai išaugti, ar tai yra racionalu, lyginant su dabar galiojančiais dydžiais. Valstybinėmis priemonėmis neturėtų būti ribojama teisė susigrąžinti skolas.

Raimondas Tamošauskas pakomentavo, jog kalbama apie tuos žmones, kurie nedirba ir nemoka. Paklausė, kas, apart valstybės, yra kreditoriai, ar su vienu skolininku gali dirbti keli antstoliai, kiek yra išskaičiuojama, kiek yra skolininkų.

Jonas Petrikas kalbėjo, kad dažniausiai yra skolingi fiziniai asmenys. Kreditoriai – kredito įstaigos, komunalinės įstaigos. Kalbėjo, kad, jeigu antstolis neišieško, tai nieko ir negauna. Šiai dienai vienam skolininkui yra vienas antstolis. Paklausė, kiek skolininkų yra registruota Užimtumo tarnyboje.

Rimantas Stanevičius paprašė projekto iniciatorių informacijos apie tai, kas daugiausia procesų administruoja.

Viktorija Minkevičiūtė kalbėjo, kad daugiausiai Valstybinė mokesčių inspekcija dėl baudų. Dėl kredito dalies mažinimo – nepavyks įgyvendinti. Dėl palūkanų pailgėjus terminui – galima ir anksčiau skolą gražinti. Dėl kreditorių – šiek tiek informacijos yra aiškinamajame rašte, bet galima ir papildyti.

Aurelija Maldutytė paklausė, kiek skolininkų yra registruota Užimtumo tarnyboje.

Rimantas Stanevičius paprašė komisijos narių pasisakyti dėl Ilgalaikio darbo išmokų ir Garantinio fondo lėšų naudojimo.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad darbdaviai ir profesinės sąjungos sutarė, kad Ilgalaikio darbo išmokų ir Garantinio fondo lėšos šiam tikslui nebus naudojamos. Gal jas galima bus naudoti, pvz., kvalifikacijos kėlimui. Darbdaviai ir profesinės sąjungos susitarė, kam naudos minėtų fondų lėšas. Iš mūsų kišenės norima paimti mūsų dalį.

Raimondas Tamošauskas pritarė Aurelijos Maldutytės nuomonei.

Viktorija Minkevičiūtė pažadėjo pasiaiškinti dėl skolininkų skaičiaus. Priminė, kad skolininkai bebūtinai yra užsiregistravę Užimtumo tarnyboje. Paklausė, koks konkrečiai klausimas būtų Migracijos departamentui.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad buvo įvardinta problema, kad neteisingai pildomos formos. Nedeklaruotas darbas – kada uždrausta vežti, dėl kokių nusižengimų? Migracijos departamentas – dėl darbo santykių problemų įvardijimo nelegalaus darbo apimtyje.

Tomas Garuolis kalbėjo, kad reikia žinoti, kokie pažeidimai yra dėl nelegalaus darbo

Jelena Polijančuk kalbėjo, kad Vidaus reikalų ministerija rengia Užsieniečių teisinės padėties įstatymo projektą, todėl reikia jų klausti. Jeigu dar ir juos kviesime, niekur nepajudėsime.

Tiesiogiai jų reikėtų klausti. Į kitą posėdį galime pakviesti Užimtumo tarnybos atstovus. Priminė 56 str. 2 p. – dirba trečiųjų šalių pilietis neturėdamas teisės dirbti, gyventi, būti Lietuvos Respublikoje.

Aurelija Maldutytė kalbėjo, kad daromas didelis darbas konkretinant, kas yra nelegalus darbas. Prašymas, kad apie nelegalų darbą būtų įrašyta Užsieniečių teisinės padėties įstatyme. Nenukreipkite mums daryti darbo, kuris bus bergždžias. Ministerijos svoris yra didesnis. Socialinių partnerių siūlymai aktualūs darbo rinkai. Vidaus reikalų ministerija nereguliuoja darbo rinkos.

Rimantas Stanevičius kalbėjo, kad atskiras klausimas dėl kreditorinių reikalų – ką palikti Darbo santykių komisijai, o ko nepalikti.

Pagrindiniai Darbo santykių komisijos narių prašymai iniciatoriams:

1. Siūlyti pakviesti į 2023-08-10 Darbo santykių komisijos posėdį antstolių ir kreditorių, Valstybinės darbo inspekcijos, Migracijos departamento atstovus.

2. Prašyti projekto iniciatorių detalizuoti 2023-08-10 Darbo santykių komisijos posėdžio darbotvarkę.

3. Prašyti projekto iniciatorių informacijos 2023-08-10 Darbo santykių komisijos posėdžiui apie baudų, skiriamų už nelegalų darbą, apskundimo teismams statistiką.

4. Prašyti projekto iniciatorių informacijos 2023-08-10 Darbo santykių komisijos posėdžiui apie užsienio šalių praktiką baudžiant juridinio asmens vadovus už nelegalaus ir nedeklaruoto darbo pažeidimus.

5. Prašyti projekto iniciatorių pateikti daugiau informacijos 2023-08-10 Darbo santykių komisijos posėdžiui apie kreditorius ir skolininkus.

Posėdžio pirmininkas

Rimantas Stanevičius

Posėdžio sekretorė

Svetlana Kalinauskienė